

više. Nikjer žive duše. Stražnik korači naprej proti vratam sobe, v katero je skoz okno pogledal. Vrata so na pol odprta. Vstopivši v sobo ne vidimo sprva nič, še le ko je stražnik odprl okna, vidimo, kaj je.

Vdova Reberjeva leži na trebuhu z razbito glavo, iz katere se še kri počasi cedi.

Na tleh krog trupla je vse krvavo. Zdravnik brž pristopi, obrne truplo, potiplje ga na več straneh in pravi:

„Ta je mrtva, pomoči ni več.“

„Tu je še ena,“ zavpije stražnik, ki je v drugo sobo pogledal.

Vsi gremo za njim in najdemo na tleh deklo vso v krvi. Zdravnik se pripogne k nji in naglo preiskavši jo pravi:

„Ta še ni mrtva. Brž vode!“

Stražnika tečeta po vode in je kmalu prineseta. Vsi položimo deklo, ko smo ji ranjeno glavo umili, na posteljo, zdravnik ji v naglici obveže rane, potem jo ukaže v bolnišnico prenesti, kar se brž zgodi. Prašati je česa ni bilo mogoče, ker je bila popolnoma brez zavednosti.

Ko je odnešena, se vrnemo nazaj v prvo sobo. Truplo ubite vdove leži tik mize, pri kateri je morala sedeti, ker je bil stol prevrnjen. Prvi udarec jo je moral tu zadeti, to je očitno po kapljah krvi na mizi in po zidu. Od tod se vleče krvava steza do srede sobe, kjer se je vdova po novih udarcih morala zgruditi na tla.

Ozremo se po sobi. Omara v kotu je do kraja odprta, predali razriti in spraznjeni; le nekoliko papirja leži po tleh. Tudi postelja je razrita in ko vzdignemo blazine kviško, se nam pokaže pod njimi železen pokrov, kateremu se vidi, da je bil s silo odtrgan. Ko ga odzdignemo, vidimo škrinjico kaka dva čevlja dolgo in toliko široko. Ta škrinjica je čisto prazna, vendar brž vganemo, da je imela vdova tu več del svojega denarja spravljenega. Pregledamo tudi vse druge sobe in prostore, a povsod je vse v redu, ne ena reč ni premaknjena. Na ognjišči v kuhinji še tli žrjavica, pri-stavljenih je nekaj loncev, v katerih najdemo pripravo za kosilo. Na pepelu pa je videti, kakor da bi bil pred kratkem kdo sežgal mnogo papirja. V sobi tik kuhinje, kjer smo našli deklo, najdemo pod posteljo tudi krvavo sekiro, s katero se je gotovo hudodelstvo zgodilo. Denarja ni bilo nikjer drugje najti, ko par goldinarjev v mošnjici, ki jo je umorjena pri sebi imela; pozneje so se našle hranilnične bukvice na 3000 gold. v škrinji dek-le, ki so bile pa njena lastnina.

Po vsem tem je bilo jasno dvoje, namreč, da je tu ropen umor in da je to storil človek, kateremu so bile vse okoliščine znane. Ker dekla ni bila še mrtva in je zdravnik izrekel, da njene rane, dasiravno hude, niso še same na sebi smrtno, sem imel upanje zvedeti hudodelnika iz ust dek-le; zato sem ukazal kar mogoče jej streči in me poklicati brž, ko bo pri zavesti. Sekiro pa in po tleh raztreseni papir sem vzel sabo. Hišo smo, preiskavši vse kote in ko so odnesli umorjeno v mrtvašnico, zaklenili in zapečatili.

(Dalje prihodnjič.)

Naši dopisi.

V Gorici 4. dec. — Pretekli teden (27/11) so vjeli tukaj nekega Italijana, ki je imel ponarejene Avstrijske bankovce; ta teden pa (30/11.) si je hotela neka gospodičina iz Trsta v neki tukajšnji gostilnici z žveplenicami zavdati, pa jo je zdravnik vendar še rešil. — Sneg, burja, zameti — to je kronika

poslednjega tedna — po časnikih; mi v naši „Nizzi“ bi vsega tega ne vedeli, ko ne bi časnikov brali pa belih gorá proti severju in severo vzhodu od tod ne videli. Čudno je res: krog in krog nas je tulila burja, v gorah je padlo veliko snega in tu v mestu smo imeli navadno najmanj po 5 stopinj (R) gorkote, čeravno je bilo tudi tukaj in je še vreme neprijetno, ker deževno in spremenljivo. Ktero uro pa je vendar potegnila tudi prav mrzla sapa. Od včeraj sem pa je vsled odjužnega vremena in obilnega dežja sneg z gorá že skor zginil. — Te dni pride grof Chambord v Gorico. — Naše mestno starešinstvo je v seji 30/11. t. l. določilo 100 gold. za Hernals-ski zavod za oficirske hčere, in odobrilo zahvalno adresno ministerskemu svetu za predlog zadevajoč železnico Predelsko. — Tukaj stanujoči grof S. Gyulai je podaril magistratu 500 gold. v podporo ubogim družinam in dal olepsati vodomet v mestnem vrtu. Starešinstvo mu je poklonilo svojo zahvalo. — Za novi trg za zelenjavo v Pêrsavem vrtu je dovolilo starešinstvo za zdaj 200 gld. — Še neko „umazano“ novico! Ustanovilo se je pri nas društvo — in starešinstvo ga je potrdilo — ktero bode izpraznovalo stranišča po pnevmatičnem sistemu (to je, s pumpami). Noben hišni posestnik ni s tem zadovoljen, ker jim bo treba plačati nekaj doklade k davkom za to napravo; ali, kjer gre za „napredek“, mora plačavec molčati in plačati ne gledé na to, je li nova iznajdba na vse strani praktična ali ne. (Viš ga viš Štandrežnja — si bo morebiti mislil kdo — kako mu je mar za „lajben“!*) — „Dajte mi predstojnika kakoršnega koli“ — mi je rekel enkrat nekdo — „da le tacega, da ga bodem mogel spoštovati ali bati se ga — po nikakem pa tacega, da ga bom moral pomilovati“ (zavoljo nevednosti ali neumnosti, namreč). Taka je menda od nekda pri naši kmetijski šoli. Z novo organizacijo že spet ne gre! „Praktičnost“ razumejo nekteri gospodarji te šole ali njihovi namestniki tako, da je greh, vzrejanec — učiti; vzrejanec mora biti le — „delavec“ (kakor vol)! Pač ubozi učitelji pod takim vodstvom! — Ako kateri časnik ne prinaša redno dopisov iz katerega kraja, ampak le po redkem kaj, ima go'ovo tak „izvanreden“ dopis svoj namen, in sicer mnogokrat tak namen, da smemo reči, da je dopisnik zaupanje dotičnega vredništva zlorabil. (To bodi akademično rečeno!) Dunajski „Vaterland“ je pretekli teden in tudi že enkrat poprej neke reči iz Gorice prinesel, ki znabiti niso vsem po volji. Meni je sploh prav malo mar za to, kar kdo v kakem časniku piše; vsak je gospodar pisati, kar in kakor hoče, če se mu zdi, da more prevzeti za to, kar piše, odgovornost. Vendar pa bi jez „Vaterlandovemu“ dopisniku prijazno svetoval, naj bi ne izpostavljaj tuje firme, kedar kaj piše. Vsak izvedeni čitatelj poreče z ozirom na dopisa v „Vaterl.“: „Is fecit, cui prodest“. Krinka moti tedaj le neizvedence med bralci. Kamen zagnati za kom, in potlej roko skriti — to ni lepó. (Goriški čitatelji me dobro razumejo; drugim bodi v pojasnilo to, da poslednji omenjenih dopisov v „Vaterl.“ govori o nekem eventualnem kandidatu za državni zbor.)

Iz Celja 1. dec. — Ponoči od 27—28. novembra so iz Maribora po železnici pripeljali glasovitega državnega in deželnega poslanca Brandstetterja le-sem ter ga zaprli v kresijskem sodišči. Čeravno je razsajala strašna nevihta in je blizo polnoči bilo, zbralo se je vendar mnogo ljudstva na železnici, ki je videti hotelo človeka nedavno od nemškutarjev visoko cenjenega, zdaj zaradi

*) Tukajšnji terminus technicus za blato v straniščih.

velikanskih goljufij in dolgov okoli 600.000 do 800.000 gold. v sodniško preiskavo priiranega. Po tem švinderji, kateremu je tudi vlada 60.000 gold. na njegov rudnik predplačila dala, osleparjenih ljudi je pa še veliko več, kakor se je izprva govorilo, in kar je posebno žalostno, je to, da je prizadetih prav veliko revniših rokodelcev, ki so mu delali za njegove rudnike itd. Tak je bil ta liberalni kričač, da za 2000 gold. gotovine je podpisal menjice po 12.000 ali 14.000 gold. In res je tudi to, da prvi, ki je Brandstetterja ovadil, bil je intimni prijatelj njegov, državni poslanec Seidel; on je sodnji poslal pismo, v katerem mu Brandstetter razodeva, da je Seidel novo ime na menjicah ponarejal, in ga za božjo voljo prosi, naj reče, da jih je res on (Seidel) podpisal. Tako trdna pa ustavoverska vez med njima ni bila in Seidel je osodepolno Brandstetterjevo pismo poslal sodnji. Strašanski udarec sta Brandstetter in Seidel na vso ustavoverno liberalstvo; sram jih je tako, da nočejo nič slišati od svojih pajdašev, ki so ju še nedavno v zvezde kovali. Al verjemite mi, da — pridejo še drugi na vrsto!

Iz Trnovega na Notranjskem 4. dec. (Poslano. *)
Predzadnji dopis od tu gotovo ni pisal „maloletni sinko“ gosp. župana, kakor ugiba protidopisnik v zadnji številki „Novic“, ker v prvo je premladoleten, da bi kaj enacega pisati mogel, a v drugo biva že skoro pol leta v Gradci. Ako pa se g. dopisnik ni vedel prav izraziti in morebiti menil pasterska — slobodna mu! Če dosedanji župan še ni dal računa, zadene krivda tudi ono „strančico“, vsaj sedela je v odboru, ki ima sredstva, ga na to siliti. Kako pa je v podobčini Trnovo, kjer gospodarijo ti ljudje sami? Je že videl ondi kdo kak račun? Ni li velik kapital za terjati, a vendar se pušča vse v nemar? Se je li kaj storilo za popravljane potov po vasi in kanalov, za napravo potrebnih vodnjakov itd.? Zakaj se ni pričelo gradnje lokve, za katero je bilo od kmet. družbe 200 gld. privoljenih? Zakaj se je čakalo, dokler so občani drezati začeli in so se dotična pisanja še le zadnjih dni kmet. družbi poslala? Kako je ponočna straža razdeljena? Kaj ne, vaši sorodniki in somišljeniki morajo privilegirani biti, da n. pr. od štirih hišnih številk dajejo stražo samo za jedno? In to je vaša stvar, ne nadžupanova! Gospoda, vi ste v steklenej hiši, ne lučajte tedaj kamenja na druge! A ne samo slabo gospodarstvo vas dela nesposobne, voditi občinski urad — so tudi drugi uzroki. Na Slovemskem sploh so ljudje, koji simpatizirajo s Turki, z Brandstetterji in Seidli, s Plahti in Ofenheimi in kar je še drugih taci bogov. Taki ljudje so diskreditirani, in sramotno bi bilo, ako bi zasedali županske stole — ljudje kateri so pomagali Veste necku pri znanih trgovinskih volitvah.

Iz Šabočevske okolice pri Borovnici 2. decembra. **)
(Poslano.) V 135. listu „Slovenca“ poslana očitanja treba je zavrnuti in sicer prav na kratko. Tajnik županov ima res plačo — obljubljeno, kajti imel jo

*) Medlo zagovarjanje je sicer, če se pregreški v gospodarstvu ene stranke zagovarjajo s pregreški druge, kar pričujoči dopis kaže; al gledé na to, da bila bi nesreča, če je res, da bi v županstvu nemčur spodrinil narodnjaka, dali smo natisniti pričujoči dopis, odvrčaje pa vso odgovornost za-nj od nas, ker od onega časa, kar je bil dr. Razlag namesto Hohenwarta voljen, nimamo nobenega pravega pojma več kaj nekateri Notranjci razumevajo pod besedo „narodnjak.“ S tem naj je konec besedi! Vred.

**) Ker vredništvo samo ne pozna Borovniških razmer in zamer, prepuščamo gosp. dopisniku odgovornost za ta dopis, kakor jo je vredništvo „Slovenca“ prepustilo svojemu dopisniku. Vred.

bode za dve leti kmalu na dolgu, al vkljub temu je tako marljiv, da menda ni veliko taci; pri delovanju nove šole mu je stalo mnogo hudih potov, zdaj pa pri popravljani cesti itd. Se mu li more v zeló vzeti, ako ga pri tolikih poslih na korist občini ni zmirom domá najti, kakor polža v njegovi hišici? Kar pisarite, gosp. Borovničan, od šolskega lesa, vprašam Vas: ali niste slišali razglasa 21. novembra pred farno cerkvijo, da se ima premakljivec onega lesa županiji naznaniti. Zakaj ga, ker ste tako skrbni za občinski blagor, ne objavite? Če bo treba, bodem pa jaz to storil, ker Borovničana dobro poznam.

Iz Ljubljane. — Glavni odbor družbe kmetijske je po sklepu v seji 4. dne t. m. zbornici poslancev na Dunaj poslal peticijo, naj na prid kmetijstvu vseh Avstrijskih dežel blagovoli potrditi predlog ministerstva kmetijstva, ki je v rubriki „za podpore kmetijstvu“ v proračunu za prihodnje leto stavilo 267.000 gold., finančni odsek pa je ta znesek znižal na le 169.900 gold. Ker bodo menda vse družbe kmetijske v istem smislu vložile prošnje, se je nadjati, da večina zbornice pritrdi ministrovemu predlogu, vsaj je jasno kot beli dan, da največ bremen v Avstriji nosi kmetijstvo, da je tedaj le pravično, da se mu v napredek pomaga, kar se ravno po subvencijah različnim oddelkom kmetijstva stori, s povzdigo kmetijstva pa potem tudi moč davkoplačevalcev krepčá. — V isti seji je odbor enoglasno sklenil, gledé na vodjevo poročilo o 25letnem obstanku podkovne in živinozdravniške šole Ljubljanske, gosp. Pavla Skaleta, ki je vseh 25 let učenik podkovstva in mnogih družih nauk živinozdravstva na tej šoli, v imenu družbe kmetijske počastiti z zahvalnim in pohvalnim pismom za njegovo izvrstno sodelovanje pri podučevanju učencev v umnem podkovstvu in ozdravljanji bolne živine.

— (Iz seje deželnega odbora 4. decembra.) Še dve izpraznjeni deželni štipendiji za sadje- in vinorejsko solo na Slapu podelil je deželni odbor Ignaciju Lesjaku in Janezu Peče-tu iz Zatičine. — Predlogu krajnega in okrajnega šolskega sveta, da se nadučitelju in vodji ljudske šole v Žuženberku Bernardu Jevnikarju dovoli rediteljska doklada 50 gold. — se pritrdi. — V smislu sklepa deželnega zbora od 13. maja leta 1875 o načrtu postave za odvezo od bire in družih dajatev za cerkve, duhovne redove, župnije in njih organe se je sklenilo, da se poprašajo politične gosposke in knezoškofijski ordinariat oziroma dekanije in nekatera županstva za njihovo mnenje o načrtu te postave. — V zadevi zapuščine leta 1868 umrlega Ribniškega dekana Holzapflna, ki je po oporoki namenjena za napravo zavoda za Kranjske gluhoneme (mutce), je deželni odbor sklenil, zapuščinsko premoženje prevzeti v varstvo in gospodarstvo deželnega zastopa, ter se obrniti na deželno vlado, da se obresti te zapuščine smejo obračati že pred napravo lastnega zavoda za odgojo Kranjskih gluhonemih v zavodih družih deželá.

— (Delitev zimske obleke ubozim šolskim otrokom) bode prihodnjo nedeljo dopoldne ob 11. uri v čitalnični dvorani po večletni navadi. Dobrotniki in dobrotnice, ki so pripomogli v ta blagi namen, se vabijo vdeležiti te delitve. — Pri tej priliki ne moremo si kaj, da ne bi vprašali oni „Lehrercomité“: kaj da posebnega namerava s svojo nabiro za enak namen in zakaj ni pristopil društvu, ki že mnogo let uboge otroke obdaruje z zimsko obleko? Je-li ta „Lehrercomité“ le druga forma „Schulpfenniga“ ali kaj? Je-li to sloga, da se pri nas vsaka stvar cepi na dvojje in namesti zidati — se le podira?

— (Difteritis), če je ni, se pa naredi — po po velji okrajnega glavarja. Tako se je zgodilo v Vaški

fari, kjer je hotel znani pl. Vesteneck misijon prepovedati, češ, da ondi ali v bližini te fare razsaja kužna vrtna bolezn (difteritis). Ker pa po spričalu dotičnih županstev in duhovnij v ondašnji okolici nikjer ni in tudi ni bilo ne sledu ne tiru te bolezni, se je zoper Vesteneckovo neopravičeno prepoved Vaški župnik g. Tavčar krepko na noge postavil in tudi dr. Stöckl, z Ljubljane tje poslan, in dr. Eržen z Litije nista mogla ne enega bolnika najti, dasiravno sta jih iskala kakor pastir zgubljeno dušo, in misijon je dovoljen. S pomočjo beriško se stvari nova trgovinska zbornica, kako da ne bi se z vrtno davico pregnal misijon? — si je menda mislil g. Vesteneck. Al drugo mu je spodletelo.

— („Hainbund.“) „Slovenec“ je unidan povedal zanimivo novico, da se je na tukajšnji gimnaziji po nagibu in pod vodstvom, znanega profesorja Heinricha in z dovoljenjem vodje gosp. Smoleja osnovalo neko društvo menda z namenom, cepiti našo mladino z veliko-nemškimi nazori, tedaj tudi s prusaškim duhom. Po šolskih postavah je pa dijakom prepovedano snovati politične družbe ali biti udom takih društev, zato je „Slov.“ po pravici grajal početje Heinrichovo, ki dijake — ne gledé na postranski namen „Hainbunda“ — odvraca od glavnega namena, od učenja. Kakor zdaj zvemo, je gimnazijski vodja gosp. Smolej potem prepovedal dijakom snovati društvo, za katero se jih je bilo oglasilo vsega skup 15 dijakov, se ve da le sinov naših zagrizenih nemškutarjev.

— („Sokolski večer“) je bil preteklo soboto v čitalnični gostilnici prav mikaven. Domači orkester se je prav šaljivo produciral, čitalniški pevci so se odlikovali z dobrimi zbori in berilo „o Miklavževem parklju“ je pripravilo poslušalce do smeha in židane volje.

(Slovensko gledišče.) Žalostna igra „Edda“ se je v precej polni, na spomin Prešernu slovesno razsvitljeni hiši v obče vrlo predstavljala. Izmed igralcev so si zaslužili v večih nalogah pohvalo posebno gg. Schmidt, Kocelj in Š. Paternoster, pa gospici Podkrajškova in Ledarjeva. S posebnim veseljem pohvalimo zadnjo gospico, ki je mnogo bolje igrala, nego smo se nadjali. Naj ji bo pohvala spodbuda za naprej! — Drevi, 8. t. m., se boste igrali dve novi šaljivi igri: „Tri vile“ in „Hišina“. V zadnji, za katero je g. Aléšovec naredil nove kuplete in potpouri iz slovanskih pesmi z napevi vred, bo zopet naš Kajzelj v svojem elementu, toraj bodo prostori gotovo polni.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Iz Dunaja. — Med obravnavami zbornice poslancev pretekli teden bila je posebno živahna ona, ki je zadevala že 21. nov. lanskega leta zbornici izročeni predlog dr. Rydzovskega, po katerem naj se vlada pozove resno prevdariti: ali postava od 14. junija 1868, po kateri vsak sme, kolikor hoče, od posojenega denarja obresti (činžev) zahtevati, ni hudo škodljiva in pogubna na vsako stran? Pravni odsek, kateremu je bil ta predlog v poročanje izročen, je nekako predrugail ta predlog in ga zbornici poslancev prinesel v obravnavo, ki ga je razpravljala pretekli petek in saboto. Posebno izvrstno so govorili dekan Pflügel, dr. Rydzovski, Weber in dr. Kabat, ki so omenjeno postavo, ki je odrtnikom odprla široka vrata, obsodili za strašansko nesrečo vseh, ki v nadlogah denarja na pósodo potrebujejo, pa od 100 gld. morajo po 10, 20 ali še več goldinarjev obresti plačevati. Ta postava je pravi rak, ki gloda na vboštvo, katerega se odrtniki primejo kakor pijavke. — Predlog pravnega odseka z

dostavkom dr. Rydzovskega je bil sprejet. Prihodnjič prinese naš list nekoliko posnetkov iz govorov, ki so odkrivali pošast odrtnikov.

— V ponedeljek se je začela obravnava državnega proračuna (dohodkov in stroškov) za prihodnje leto. Proračun kaže stroškov 403 milijone in 400,000 gld., dohodkov pa 362 milijonov in 700,000 gld., po takem bode **zmanjkalo** zopet 30 milijonov in 700,000 gld. — Tako je gospodarstvo liberalcev: zmirom več primanjkeve, zmirom več dolgov! In to ustavoverci imenujejo „volkswirtschaftlichen Aufschwung!“ Razcvet! da-se Bogu se usmili!

— Govori se, da minister Lasser prvi stopi iz ministerstva in da na njegovo mesto stopi Kellersperg, strogi birokrat, ki za most do konservativnega ministerstva utegne dober biti.

Francoska. — Narodna skupščina je pri razpravi o volilni postavi sprejela Humbertov predlog: „da se posebna kazen določi za tiste uradnike, ki bi pri volitvah raznašali volilne liste in oklice kandidatov“. — Pri nas v Avstriji bi bila taka postava potrebna. Da bi jo imeli, potem bi po različnih zbornicah videli vse druge obraze in marsikaj bi bilo drugače in — bolje.

Iz Turškega bojišča. — Kakor je čuti, Turki ne lazijo več za ustajniki, ampak so veseli, če jih ti pri miru pusté. Zato so bitve zdaj bolj redke. 30. nov. so ustajniki prijeli trdnjavo Goransko, ki se je potem podalaz vso posadko, okoli 300 mož. Te dni pa so se ustajniki pri Novem za Kostajnico (kjer je zdaj menda vodja naš Hubmayer) sprijeli s Turčini, jih zapodili ter posekali okoli 50, ranili 70. Tako poročajo novejši telegrami. Turški vojaki so, ker jih zima, pomanjkanje in ustajniška sila tare, nevoljni in čmerni postali, tako, da jih morajo s silo v boj goniti. — O početji in namenih Evropske diplomacije po časnikih človek ne more dobiti jasnih pojmov. Celó oficijozni, kakor „Pol. Corr.“ in „Montags-Revue“, si očitajo drug drugemu laži in neverjetna poročila. V tem edino so vsi ene misli, namreč da Avstrija ne bo obsedla Bosne. Magjarska in ustavoverska stranka se na vso moč tresete pred misljo, da bi si Avstrija prisvojila Bosno. Zato jih je gotovo hudo vstrašilo poročilo „Deutsche Ztg.“ da ima kmalu priti na Dunaj Bosniška deputacija prosit presv. cesarja našega, naj se on usmili zatiranih kristjanov na Turškem. S tem poročilom se vjema ono, kar smo mi prej že zvedeli, namreč, da Bosenska raja kliče Avstrijskega cesarja, kateremu se hoče podvreči. — Ogerski časnik „Ung. Ll.“ pa izrazi nad tem svojo nevoljo rekoč: „Ali naj dobimo še eno Srbijo? Ali ni znano, kak vpliv imajo te male državice na „narodnjake?“ Za nas Magjare mora Turčija ostati nepremenjena.“ Te besede so listu Dunajskih judov in ustavovercev, „N. F. Pr.“, tako všeč, da jim navdušeno ploska v imenu Nemcev. Se vé, gospodoljnosti teh ljudi je najugodnejše, če uboga raja vstane vedno zatirana. — Nadvojvoda Albrecht se je v nedeljo 5. t. m. podal v Petrograd. To je zato pomenljivo, ker je ta nadvojvoda na Ruskem dvoru močno priljubljena oseba.

Žitna cena

v Ljubljani 4. decembra 1875.

Vagán v novem denarji: pšenice domače 5 fl. 20. — banaška 5 fl. 31. — turšice 3 fl. 10. soršice 4 fl. 10. — rži 3 fl. 10. — ječmena 2 fl. 50. — prosa 2 fl. 40. — ajde 3 fl. 30. — ovsa 1 fl. 90. — Krompir 2 fl. —